

Amikor a jég az úr!

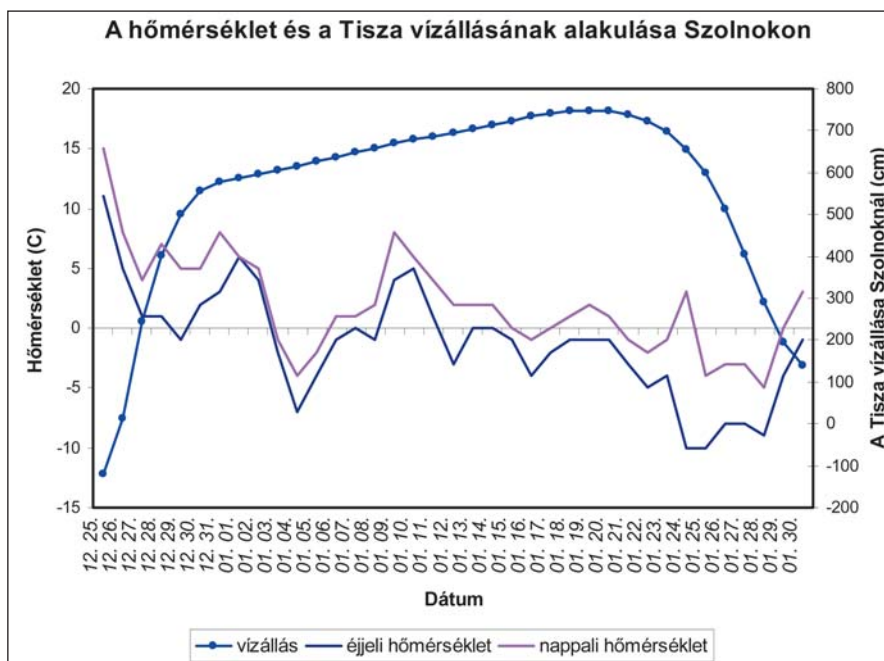
Az elmúlt időszak kemény téli időjárása, a szokatlan időszakban, januárban bekövetkezett tiszai árvíz, és az ehhez társult tartós fagypont alatti hideg időjárás – a befagyott árvíz – óriási károkat okozott a NE-FAG Zrt. Szolnoki Erdészetnél.

A NEFAG Zrt. Szolnoki Erdészete évente 100-120 hektár területen végez erdőfelújítást, melynek nagyobb hányada hullámtéren található. A hullámtéri erdősítések folyamatosan ki vannak téve a vízszíntingadozásoknak, az előntések jótékony, de esetenként káros hatásainak. A 2010. év eleji jeges árvíz következtében a hullámtéri erdőfelújítások óriási károkat szenvedtek. A Szolnoki Erdészet kezelésében lévő állami erdőterületekből – előzetes felmérés alapján – több száz hektár erdőfelújítást ért kár.

A szórópusztai Holt-Tisza által körülölelt árterület bemutatásával szemléltetjük, hogy az időjárás és a vízjárás szerencsétlen együttes alakulásával mi történt a hullámtereken.

A Tisza 540 cm-es vízállásánál megkezdődik a szórópusztai Holt-Tisza feltöltődése. Ezt követően a Holt-Tiszából a vízlevezető csatornába kerül a víz, majd a csatornákból elkezd feltöltődni a hullámtér. A vízszint további emelkedése következtében már nemcsak a vízlevezető csatornákból, hanem az élő Tiszából és a Holt-Tiszából is folytatódik a terület elárasztása.

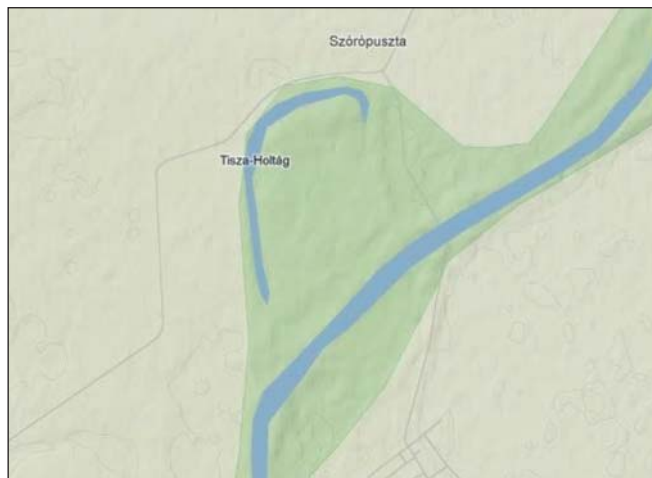
600-620 cm-es vízállásnál az árvízvédelmi töltés lábáig egybefüggő vízfelület alakul ki a hullámtéren. 2010. január elején egy gyors vízszintemel-

kedés történt, melynek oka a Tisza vízgyűjtő területén történt hóolvadás, valamint a 2009. december végén a vízgyűjtő területen hullott nagyobb mennyiségű eső volt. Így az érintett hullámtéri területek elárasztása néhány nap alatt lezajlott.

A vízszint egészen január 19-ig 749 cm-es magasságig növekedett. Ekkor a hullámtér még néhány napig töltődött, január 21-22-én tetőzött az ár.

Önmagában az erdősítések vízzel való – nem túl hosszú ideig tartó – borított-sága általában még nem jelent problémát. Azonban a tetőzést követően egy hirtelen lehűlés következett, melynek következtében a hullámtérnek, az élő folyótól távolabb eső részein – ahol a vízmozgás kisebb – megkezdődött a vízfelület befagyása. Néhány nap alatt összefüggő, néhol 8-12 cm vastagságú jégréteg alakult ki. Az ár gyors levonulása azt eredményezte, hogy a víz hirtelen visszahúzódott a vastag jég alól, ami így a saját súlya alatt összetört, összeros-

(nemes és fekete nyár gyökeres dugvány) teljesen tönkretette a jég. A Tiszához és a Holt-Tiszához közelebb álló, nagyobb vízmozgású területeken kisebb mértékben fagyott meg a vízfelület, így itt a vékonyabb jégréteg lehúzódása az oldalágak letörését, a kéreg leborotválását eredményezte. Legnagyobb a kár a Tiszához kö-

kadt, óriási károkat okozva az erdőfelújításokban. A víz gyors levonulását és az éjjeli nagy fagyokat jól mutatják a fák törzsén, cserjéken több szintben megmaradt jégtáblák.

A károk eltérőek az egyes fafajoknál, a különböző korú egyedeknél, illetve a hullámtér különböző magasságú térszintjein található állományoknál. A 2009 őszen ültetett, illetve az egy vegetációs időszakot megért, normál méretű csemetével létrehozott szürke nyárasokat, fekete nyárasokat, füzeseket a víz teljesen ellepte, így a jégréteg a csemeték fölött alakult ki. A víz levonulásával a jégtáblák leszakadtak, így súlyukkal a csemetéket lenyomták, lefektették, eltörték, ezt illusztrálja a felvétel.

Az idősebb, erősebb csemetéket, illetve a nagy csemetével végzett erdősíteseket

zelebb eső területeken, ahol a vastag jégrétegbe belefagyott csemetét a jég lefektette, kicsavarta, összetörte. Ezeket a területeken hatalmas munkát fog jelenteni a roncsolt állomány felszámolása, az újbóli talaj-előkészítés, és az erdősítes megismétlése.

A természet ismét megmutatta, hogy a legközeltekintőbb munkavégzés mellett is felléphetnek, olyan események, amelyekkel szemben az erdőgazdálkodó tehetetlen.

Most a jég az úr az erdőn. A károk helyreállítására szükséges összeget az ár levonulása és a károk pontos felmérése után tudjuk megállapítani, de az minden bizonnyal megközelíti a 100 millió Ft nagyságot.

A károk – jelenlegi ismereteink szerint – olyan nagyságrendet képviselnek, mely meghaladja a NEFAG Zrt. anyagi erejét. Ugyanakkor, mint az állami erdőket kezelő erdőgazdálkodó, a tulajdonosi elvárásnak és a XXXVII./2009. évi törvénynek megfelelően, a NEFAG Zrt.-nek kötelessége a szakmailag kifogástalan munka elvégzése.

Kép és szöveg:

Tóth Zsolt főmérnök

Horváth Attila

erdőművelési műszaki vezető

Közmunka

A 2004. év óta minden évben megismétlődő erdőművelő közmunkaprogram fő célja az aktuális erdőművelési feladatok elvégzése a Jász-Nagykun-Szolnok megyében és Pest megye déli területén állami erdőket kezelő NEFAG Zrt. működési területén, az itt élő állástalanok bevonásával. A 2010. évi program az elmúlt időszak legnagyobb programja, ennyi állástalant eddig még nem foglalkoztatott a NEFAG Zrt., mint ebben az évben tervezi. A 2010. január közepétől augusztus végéig tartó programban átlagosan 195 fő dolgozik majd az állami tulajdonú erdőkből, akik a két megye 29 településéről kerülnek ki. A program lezárása után minden tizedik munkavállaló három hónapon keresztül továbbfoglalkoztatásra kerül, melynek költségeit a NEFAG Zrt. saját erőből biztosítja. A program keretében 20 fő motorfűrészkezelő szakképzésben részesül, ezzel segítve a későbbi időszakban a munkavállalás sikerességét. A közmunkások fele a rendelkezésre állási járadékban részesülők közül kerül ki. Általános tapasztalat, hogy a foglalkoztatottak jelentős része roma származású, és alacsony

iskolai végzettségű. Napi nyolc órás fizikai munkáért 76 ezer Ft/hó jövedelemhez jutnak. A közmunkások munka- és védőruhát, védőitelt kapnak.

A program teljes költségvetése 205 millió Ft. A NEFAG Zrt. saját forrását a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Közmunka Tanácsa, valamint a tulajdonos Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. támogatása egészíti ki, hogy a program zökkenőmentesen működjön..

A közel 32 ezer hektár állami tulajdonú erdőt kezelő NEFAG Zrt. mind a három erdészeti területén dolgoznak majd a közmunkások. A programban résztvevők feladatai között - az általános erdőművelési tennivalókon túl - az erdei utak, tanösvények karbantartása; akácok, nyárasok nyesése, vágástakarítás és szemétyűjtés is szerepel. Munkához jutnak a csemetekertekben, elvégzik a közjóléti eszközök felújítását, valamint az erdővédelmi vadkárelhárító kerítések karbantartását és javítását. A közmunkaprogramok elősegítik az állami erdőben a törvényi előírás szerinti fenntartható erdőgazdálkodást, az erdőművelési és erdőkezelési feladatok végrehajtását, emellett csökkenti a működési területen a munkanélküliségi arányt.

Tóth Zsolt